

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

450-OJI PLENARINĖ SESIJA 2009 M. SAUSIO 14,15 D.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto Nuomonė dėl Vidaus rinkos socialinio ir aplinkosauginio aspektų

(2009/C 182/01)

Pranešėjas: **Andrzej ADAMCZYK**

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis savo Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2008 m. sausio 17 d. nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl

Vidaus rinkos socialinio ir aplinkosauginio aspektų.

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2009 m. sausio 6 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Andrzej ADAMCZYK.

450-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2009 m. sausio 14–15 d. (2009 m. sausio 14 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 94 nariams balsavus už, 29 – prieš ir 15 susilaikius.

1. Išvados

1.1 Vidaus rinka nėra savaiminis tikslas. Tai priemonė, padedanti didinti ES piliečių gerovę, gerinti jų materialinę padėtį, teikti jiems geresnes galimybes naudotis prekėmis ir paslaugomis, gerinti jų darbo vietų kokybę ir garantuoti darbo vietas, sudaryti jiems sąlygas keliauti, gyventi, dirbti ir studijuoti bet kurioje ES valstybėje.

1.2 Vidaus rinka pažangi tuo, kad suteikia daugiau galimybių ir įmonėms (didesnė prekių, paslaugų rinka ir daugiau investavimo laisvės) ir darbuotojams (pirmą kartą jiems suteikiama galimybė ieškoti darbo bet kurioje ES valstybėje).

1.3 Jei Europa nori dar ilgai išlikti konkurencinga, vidaus rinka turi užtikrinti tvarų ir ilgalaikį augimą, o tai reiškia, kad būtina galvoti ir apie aplinkos apsaugą. Todėl rengiant naujus

standartus, taisykles, kuriant naujus produktus ir planus būtina atsižvelgti į šį itin opų klausimą, net jei dėl to kai kuriose verslo srityse atsirastų neišvengiamos įtampos. Visa tai prasminga tik tuo atveju, jei norima išsaugoti Europos ekonomikos lygį, t.y. jei nebus pakenkta trumpalaikiam konkurencingumui.

1.4 Galutinis tikslas – labai pagerinti vidaus rinkos veikimą socialinės rinkos ekonomikos sąlygomis, užtikrinant vienodas sąlygas visoms suinteresuotosioms šalims ir kad jos veiktų vienodomis teisinėmis sąlygomis. Tai yra pagrindinė priemonė siekiant sudaryti sąžiningos konkurencijos sąlygas, sukurti daugiau ir geresnės kokybės darbo vietų į vidaus rinką integruojant socialinius ir aplinkos aspektus ir didinti ES konkurencingumą.

1.5 Norėdamos sustiprinti vidaus rinką, Europos institucijos turi atsižvelgti į teisėtus įmonių interesus ir būtinybę laikytis ES teisėje pripažintų socialinių teisių, tarptautinių darbo standartų ir

atskirų valstybių narių teisės aktų, tarp jų ir teisės vesti kolektyvinės derybas.

1.6 Kad vidaus rinka galėtų tinkamai veikti, reikia pašalinti kai kuriuos su ES teisės taikymu susijusius neaiškumus. Aiški ir nuspėjama teisinė bazė yra būtina tolesnio vidaus rinkos vystymosi ir stiprinimo sąlyga.

1.7 Pavyzdžiui, pastarojo meto Europos Teisingumo Teismo sprendimai, susiję su teisiniu Darbuotojų komandiravimo direktyvos aiškinimu, sukėlė ginčų, kurie pagrįstai verčia peržiūrėti direktyvą arba sudaryti papildomą socialinių partnerių susitarimą.

1.8 Šiomis aplinkybėmis svarbus vaidmuo galėtų tekti tinklui SOLVIT, kaip institucijų ir visuomenės tarpininkui. Tačiau tinklas akivaizdžiai per menkai finansuojamas ir turi per mažai darbuotojų. Reikėtų iš naujo įvertinti jo vaidmenį ir veiklą.

2. Įžanga

2.1 Nors vidaus rinka dar nėra iki galo išplėtota, iš jos ES piliečiai jau turėjo daug apčiuopiamos naudos, o ji pati yra svarbiausias europinės integracijos rezultatas ⁽¹⁾. Tačiau palaipsniui atveriant rinkas ir šalinant kliūtis atsirado nemažai problemų ir sunkumų, kuriuos reikia įveikti, kad būtų pritarta tolesniam vidaus rinkos stiprinimui.

2.2 Reikėtų atminti, kad vidaus rinkos kūrimas nėra savaiminis tikslas, o veikiau priemonė, padedanti gerinti Europos Sąjungos gyventojų gyvenimo lygį, jų materialinę padėtį, teikti jiems geresnes galimybes naudotis prekėmis ir paslaugomis, gerinti jų darbo vietų kokybę ir garantuoti darbo vietas, sudaryti jiems sąlygas nevaržomai keliauti, gyventi ir dirbti bet kurioje ES valstybėje ⁽²⁾. Šie privalumai neatsiejami nuo didesnės įmonių laisvės užsiimti verslu: išsiplečia prekių ir paslaugų rinka ir atsiranda daugiau investavimo laisvės.

2.3 Palaipsniui šalinant tiesiogiai su šiomis keturiomis laisvėmis susijusias kliūtis gali atsirasti problemų ir įtampų tose srityse, kurios įvairiose šalyse vis dar labai skirtingos; tai ypač pasakytina apie darbo užmokestį, socialinę apsaugą, darbo teisės nuostatas ir socialinių partnerių teises. Tokią įtampą galima sumažinti (ir iš dalies tai jau padaryta) papildomomis taisyklėmis, kuriomis siekiama:

- panaikinti teisinę painiavą, atsiradusią dėl to, kad skirtingose šalyse taikomos skirtingos taisyklės;
- kovoti su socialiniu dempingu ir nesąžininga konkurencija;

— ginti vartotojų teises ⁽³⁾;

— užtikrinti, kad prekių gamintojai ir tiekėjai bei paslaugų teikėjai iš tikrųjų galėtų patekti į Europos vidaus rinką;

— įgyvendinant „visiems vienodą“ politiką užtikrinti galybę gauti visas prekes ir paslaugas, ypač visuotinės svarbos paslaugas ⁽⁴⁾;

— turimomis politinėmis priemonėmis užtikrinti lyčių lygybę ir kovoti su visų rūšių diskriminacija.

2.4 Kad vidaus rinka tinkamai veiktų, būtina pašalinti daugelį su ES teisės taikymu susijusių neaiškumų. Visiškai nepriimtina, kad socialiniai partneriai jiems itin svarbiais klausimais gali būti priversti kreiptis į Europos Teisingumo Teismą, dėl kurio sprendimų kartais atsiranda neaiškumų arba kyla ginčų.

2.5 Todėl reikėtų palankiai vertinti tai, kad Komisija pakvietė socialinius partnerius ir valstybes nares apsvarstyti Teismo nesenai priimtų sprendimų problematiką ir surengė forumą, kuriame diskutavo, kaip, didėjant darbuotojų judumui, užtikrinti socialinės teisės ⁽⁵⁾.

3. Vidaus rinka: privalumai ir problemos

3.1 Vidaus rinka vertintina teigiamai dėl daugelio priežasčių. Ji teikia naudos įmonėms, darbuotojams ir plačiai visuomenei, kuriai sėkmingai veikianti vidaus rinka yra naudinga dėl daugelio aspektų. Neabejotinas vidaus rinkos pasiekimas – su BVP didėjimu susijęs gyventojų materialinės padėties gerėjimas, laisvė keliauti, gyventi, dirbti ar studijuoti bet kurioje ES šalyje, daug didesnės galimybės naudotis aukštos kokybės ir paprastai pigesnėmis nei anksčiau prekėmis ir paslaugomis (nes gamintojams, prekybininkams ir paslaugų teikėjams yra lengviau patekti į vidaus rinką) ir plačiau taikoma vartotojų teisių apsauga – dabar ji galioja visoje ES teritorijoje, nepaisant to, kokioje šalyje prekė ar paslauga įsigyta.

3.2 Vis dar ginčijamasi dėl daugelyje valstybių laisvam asmenų judėjimui nustatyto apribojimo, kuris taikomas „pereinamuoju laikotarpiu“, nepaisant to, kad jo trukmė neilga. Tačiau reikėtų paminėti, kad tose šalyse, kuriose taikytas pereinamasis laikotarpis, apsaugoti darbo rinką buvo daug sunkiau nei tikėtasi; be to, masinis darbo ieškančių kvalifikuotų darbuotojų išvykimas kelia rimtų rūpesčių jų kilmės šalims.

⁽³⁾ OL C 175, 2007 7 27, p. 14.

⁽⁴⁾ OL C 175, 2007 7 27, p. 14.

⁽⁵⁾ COM(2008) 412.

⁽¹⁾ COM(2007) 724 galutinis.

⁽²⁾ OL C 93, 2007 4 27, p. 25.

3.3 Vis dėlto, EESRK nuomone ⁽⁶⁾, darbo rinkos integravimas yra geriausia apsauga nuo socialinės atskirties. Komisija turėtų veikti išvien su socialiniais partneriais, kad mūsų sparčiai kintančioje visuomenėje galėtų kuo geriau išnaudoti Europos darbo jėgos potencialą. Reikėtų išspręsti ir vis dar aktualią abipusio kvalifikacijų pripažinimo problemą ⁽⁷⁾.

3.4 Įmonėms vidaus rinka naudinga, pavyzdžiui, tuo kad jos, turi galimybę patekti į beveik 500 mln. gyventojų rinką, joms sudarytos palankesnės tarpvalstybinės prekybos ir įmonių steigimo sąlygos, plačiau taikomi Europos standartai ir ženklinimo taisyklės, sudarytos geresnės tarpvalstybinio bendradarbiavimo ir technologijų perdavimo sąlygos. Kitas privalumas – įmonės gali nesunkiai patekti į kapitalo rinkas, nors finansines paslaugas dar reikėtų tobulinti. Dėl visų šių su vidaus rinka susijusių pasiekimų (nesvarbu, ar jie naudingi įmonėms ar tiesiogiai visuomenei) atsiranda tam tikrų socialinių pasekmių ir atitinkamų problemų.

3.5 Ir nors gali atrodyti, kad sukūrus vidaus rinką kaip niekada iki šiol išaugo ekonomika ir tai turėjo teigiamos įtakos socialinei visuomenės gerovei, vis dar nesutariama dėl to, kiek, vertinant socialiniu požiūriu, reikėtų ir būtų priimtina atverti rinkas ir kaip reglamentuoti konkrečias sritis. Atsižvelgiant į ginčus dėl pastarojo meto Europos Teisingumo Teismo sprendimų (Viking ⁽⁸⁾, Laval ⁽⁹⁾ ir Rüffert ⁽¹⁰⁾) bylose ir byloje „Komisija prieš Liuksemburgą“ ⁽¹¹⁾), į ankstesnes diskusijas dėl Paslaugų direktyvos ir į problemas, susijusias su darbo rinkos atvėrimu, socialiniu dempingu, nesąžininga konkurencija ir vidaus rinkos poveikiu Europos socialinio modelio veikimui, tikrai reikia atlikti analizę ir galbūt priimti sprendimus dėl naujų teisės aktų ar bendro reguliavimo.

3.6 Sukūrus vidaus rinką sumažėjo daugelio produktų kainos, o tai yra naudinga ir vartotojams, ir Europos ekonomikos konkurencingumui. Tačiau dėl šio kainų mažėjimo dažnai kenčia darbuotojai, nes restruktūrizuojant įmones ar perkelti kitur darbo vietas jie atleidžiami iš darbo. Todėl, jei kalbėtume apie socialinius reikalus, vartotojų interesus (žemos kainos) būtina derinti su darbuotojų interesais (darbo vietos garantija, užimtumo standartai, darbo ir užmokesčio sąlygos).

3.7 Sukūrus vidaus rinką ir dėl to išaugus ekonomikai, sukurta ir naujų darbo vietų. Tai būtų galima vertinti labai teigiamai, jei šios darbo vietos nebūtų taip dažnai menkai apmokamos, kad galėtų išlikti konkurencingos.

3.8 Reikėtų pabrėžti, kad Europa tokią aukštą konkurencingumo lygį pasiekė daugiausia investuodama į naujas technologijas, darbuotojų mokymą ir švietimą, gerindama darbo organizavimą, sudarydama geresnes sveikatos ir saugos darbe sąlygas ir aktyviai skatindama vesti socialinį dialogą ir megzti partnerystės ryšius. Tačiau darbuotojai kartu yra ir vartotojai, todėl mažinant išlaidas darbo jėgai ir tuo siekiant ekonominio konkurencingumo iš tikrųjų gali sumažėti perkamoji galia, kitaip tariant – vartojimas, ir sulėtėti augimas.

3.9 Specifinių problemų kyla ir dalinai atvėrus darbo rinką ekonominiais migrantams. Kai kuriose valstybėse narėse nepavyko į kolektyvines darbo sutartis ir (arba) kitas taisykles, teises nuostatas ar praktiką tinkamai įtraukti ekonominių migrantų, ir tai turėjo neigiamos įtakos vietiniams darbo standartams, be to, išplito šešėlinė ekonomika. Esant tokiai padėčiai blogėja darbo sąlygos, sunku vesti socialinį dialogą, gali atsirasti socialinis dempingas ir nesąžininga konkurencija; tokiems pokyčiams turėtų priešintis profesinės sąjungos ir darbdavių organizacijos.

3.10 Keletas suinteresuotų subjektų tam tikrą kai kurių įmonių, kurios įdarbina komandiruotus darbuotojus, praktiką laikė socialiniu dempingu ir nesąžininga konkurencija. Be to, išnagrinėjęs Viking, Laval ir Rüffert bylas ir bylą „Komisija prieš Liuksemburgą“, Europos Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokia praktika yra teisėta ir atitinka Darbuotojų komandiravimo direktyvos nuostatas, o tai sukėlė didelių prieštaravimų ypač todėl, kad Teismo sprendimai akivaizdžiai prieštaravo nustatytam direktyvos tikslui. Skatinti tarpvalstybinį paslaugų teikimą įmanoma tik sąžiningos konkurencijos sąlygomis ir laikantis darbuotojų teisių. Todėl atrodytų, kad norint užtikrinti lygias galimybes, sąžiningą konkurenciją ir garantuoti darbuotojų teises reikėtų naujų teisinių iniciatyvų ir papildomų socialinių partnerių derybų, ypač komandiruotųjų darbuotojų klausimu.

3.11 Tačiau Komitetas mano ⁽¹²⁾, kad prieš rengiant naujas taisykles būtina kuo skubiau užtikrinti tinkamą Direktyvos 96/71/EB įgyvendinimą – per 10 metų nuo direktyvos priėmimo dienos joje numatyti tikslai dar ne visiškai pasiekti.

3.12 Aktualus tebėra ir rinkų atvėrimo paslaugoms klausimas bei problemos, susijusios su visuotinės svarbos paslaugomis, kurios, be kita ko, yra įtrauktos į neseniai priimtą Paslaugų direktyvą – tai dar viena opi tema. Paslaugų direktyva dar įgyvendinama, todėl kol kas negalima įvertinti jos poveikio. Tačiau akivaizdu, kad socialinis pagrindinių paslaugų aspektas apima daug daugiau nei darbuotojų klausimus ir socialinį dialogą – lygiai taip pat svarbu visiems užtikrinti galimybę naudotis šiomis paslaugomis ⁽¹³⁾.

⁽⁶⁾ OL C 77, 2009 3 31, p. 15.

⁽⁷⁾ OL C 224, 2008 8 30, p. 100.

⁽⁸⁾ OL C 51, 2008 2 23, byla C-438/05.

⁽⁹⁾ OL C 51, 2008 2 23, byla C-341/05.

⁽¹⁰⁾ OL C 128, 2008 5 24, byla C-346/06.

⁽¹¹⁾ OL C 209, 2008 8 15, byla C-319/06

⁽¹²⁾ OL C 151, 2008 6 17, p. 45.

⁽¹³⁾ OL C 161, 2007 7 13, p. 80.

3.13 Pastaruoju metu Europoje kylant kainoms, galimybė naudotis visuotinės svarbos paslaugomis yra glaudžiai susijusi su galimybe įpirkti paslaugas, visų pirma – energiją. Vis dėlto energijos tiekimo klausimas turi būti svarstomas ne tik dėl to, kad neseniai pakilo kainos ir kad jos greičiausiai kils ir ateityje, – reikėtų atsižvelgti ir į aplinkosauginius energijos vartojimo aspektus.

4. Pastarojo meto Teismo sprendimų poveikis vidaus rinkai

4.1 Kad vidaus rinka galėtų tinkamai veikti, reikia nustatyti aiškias taisykles. Tolesnis jos integravimas labai priklausys nuo to, kaip nesudėtingoje ir nuspėjamoje teisinėje sistemoje pavyks pasiekti priimtina ekonominių, socialinių ir aplinkosauginių aspektų pusiausvyrą.

4.2 Pastarojo meto Europos Teisingumo Teismo sprendimai sukėlė daug diskusijų Europos verslo sluoksniuose. Būtina aiškiai išspręsti vis dar ginčytinus klausimus ir atgauti taip reikalingą visuomenės pasitikėjimą.

4.2.1 Viking byloje „International Transport Workers Federation“ ir „Finnish Seamen's Union“ grasino imtis kolektyvinių veiksmų prieš „Viking Line“ planus perregistruoti vieną Suomijos laivą Estijoje ir pakeisti įgulą pigesne darbo jėga iš Estijos. Teismas nusprendė, kad grasinimas streiku siekiant, kad darbdavys sudarytų kolektyvinę sutartį, šiuo atveju galėtų apriboti įsisteigimo laisvę.

4.2.2 Laval byloje buvo nagrinėjamas Latvijos bendrovės vykdomas darbuotojų komandiravimas į Švediją pagal Latvijoje galiojančias nuostatas ir sąlygas, kurios yra daug nepalankesnės nei Švedijos kolektyvinių sutarčių nuostatos ir sąlygos. Švedijos profesinės sąjungos į šiuos veiksmus atsakė kolektyviniais veiksmais ir suorganizavo tiekimo į „Vaxholm“ boikotą. Teismas nusprendė, kad tuo atveju, kai taikoma Darbuotojų komandiravimo direktyva, profesinės sąjungos neturi teisės imtis kolektyvinių veiksmų dėl nuostatų ir sąlygų, kurios viršija direktyvoje numatytas privalomas taisykles dėl minimalios apsaugos.

4.2.3 Rüffert byloje Vokietijos bendrovė laimėjo Žemutinės Saksonijos žemėje paskelbtą konkursą kalėjimo statybos darbams atlikti. Ši Vokietijos bendrovė sudarė subrangos sutartį su Lenkijos bendrove, kuri savo darbuotojams mokėjo tik 47 proc. minimalaus atlyginimo, kuris numatytas to regiono atitinkamo sektoriaus kolektyvinėje sutartyje. Todėl Žemutinės Saksonijos žemė sutartį nutraukė, tačiau ETT nusprendė, kad vietinė teisė, įpareigojanti viešųjų pastatų rangovus laikytis kolektyvinių sutarčių, nesuderinama su Darbuotojų komandiravimo direktyva, išskyrus tuos atvejus, kai susitarimas paskelbiamas visuotinai privalomu.

4.2.4 Liuksemburgo byloje ETT palaikė Komisijos skundą ir nusprendė, kad Liuksemburgas įgyvendindamas Darbuotojų komandiravimo direktyvą peržengė ribas: jis nesilaikė šioje šalyje vietos bendrovėms galiojančių reikalavimų, nustatytų, pavyzdžiui, ilgiausiam ir trumpiausiam poilsio laikui, automatiškam atlyginimo indeksavimui ir kolektyvinių sutarčių laikymuisi.

4.3 Nerimą kelia ir tai, kaip nagrinėdamas minėtas bylas Europos Teisingumo Teismas išaiškino ES darbuotojų komandiravimo direktyvą. Šios bylos buvo nepaprastai svarbios ir daugelis suinteresuotų asmenų manė, kad jomis skatinamas darbo užmokesčio dempingas. Šiose bylose nagrinėtais atvejais užsienio įmonės apėjo šalyje, kurioje jie vykdė savo veiklą, galiojančias kolektyvines sutartis, teisines nuostatas ir taisykles, ir tai turėjo neigiamos įtakos vietos įmonėms ir darbuotojams.

4.4 Vidaus rinka turi būti teisinio tikrumo, o ne painiavos šaltinis. Todėl be galo svarbu nutarti, kuriuos principus reikėtų iš naujo persvarstyti (tiek pačią įstatymo raidę tiek jo interpretavimą) ir aiškiai susitarti dėl bendrų pagrindų.

5. Vidaus rinkos veikimą gerinantys mechanizmai ir priemonės

5.1 Vidaus rinkos veikimui pagerinti nuolat sukuriami vis naujų mechanizmų. Jie gali būti naudingi ieškant būdų, kaip geriau į vidaus rinką įtraukti socialinį ir aplinkosauginį aspektus.

5.2 Pastaraisiais metais, įgyvendinant paskutiniuosius plėtros etapus, vis dažniau diskutuojama apie derinimą ir abipusį pripažinimą. Daugelis pritaria, kad suderinti reikėtų tai, kas tikrai būtina, ir kad neįmanoma kruopščiai suderinti visų nuostatų visose 27 Europos Sąjungos valstybėse. Kita vertus, dažnai nepakankamai dėmesio skiriama abipusiam pripažinimui, nors jis yra vienas iš vidaus rinkos ramsčių. Suderinus teisės aktus būtų lengviau kurti Europos socialinį modelį, tačiau už socialinį aspektą daugiausia atsakingos 27 valstybės narės – daugeliu atveju joms turėtų visapusiškai padėti socialiniai partneriai ir turėtų būti laikomasi subsidiarumo principo. Vis dėlto būtų gerai teisės aktus suderinti aplinkosaugos srityje, ir, siekiant aukštų ES tikslų, būtų galima nustatyti, kokias taisykles taikyti produktams ir gamybai.

5.3 Šiuo atveju labai svarbus vaidmuo galėtų tekti tinklui SOLVIT, kaip institucijų ir visuomenės tarpininkui. Jis informuoja, konsultuoja ir analizuoja vidaus rinkos klausimus, kurie yra aktualūs valstybių narių įmonėms, vartotojams, darbuotojams ir

pan. Tinklas turi sukaupęs daug duomenų ir praktinės patirties. Tačiau apskritai SOLVIT per menkai finansuojamas, turi per mažai darbuotojų. Reikėtų iš naujo įvertinti jo vaidmenį ir veiklą.

5.4 Laikydami „naujojo požiūrio“ ES teisės aktų leidėjai kišasi nedaug – nustato minimalius reikalavimus, o techninius aspektus paveda standartizavimo įstaigoms. Ir nors to paties principo negalima perkelti į socialinę sritį, jis galėtų būti (ir iš tiesų jau yra) labai reikšmingas aplinkos apsaugos srityje (kokybės standartai ir pan. – būtų gerai, jei Komisija modernizuotų daugelį susijusių sričių).

5.5 Kilmės šalies principas tebėra ginčytinas, ir tai įrodo faktas, kad vartotojų organizacijos yra juo nepatenkintos. Pagal jį veikalai ar paslaugai, kuri vykdoma ar teikiama vienoje šalyje, bet gaunama kitoje, taikomos tos šalies, kurioje ta veikla vykdoma ar paslauga teikiama, teisės nuostatos. Šiuo principu siekiama skatinti laisvą prekių ir paslaugų judėjimą ir tarpvalstybinę konkurenciją. Tačiau diskutuojant dėl Paslaugų direktyvos jis buvo atmestas, kadangi pagal jį iš tikrųjų būtų reikėję, kad įmonėms ir asmenims, atsižvelgiant į jų kilmės šalį, būtų taikoma skirtinga teisinė sistema.

5.6 Lamfalussy procesas buvo geras pavyzdys, kaip visoje Europoje būtų galima pagerinti reglamentavimą: pateikta pavyzdžių, kaip nuosekliau aiškinti teisės aktus ir konkrečiais reglamentavimo klausimais paprasčiau pasinaudoti nacionaline praktika ir tradicijomis. Lamfalussy procesas galėtų būti pavyzdžiu ne tik finansinių paslaugų srityje, juo būtų galima remtis kuriant kokybišką ir paprastą sistemą. Reikėtų išsiaiškinti, ar jis nebūtų naudingas ieškant veiksmingesnio mechanizmo teisės aktams rengti kitose srityse, ypač aplinkosaugos.

5.7 Monti išlygoje (dėl laisvo prekių judėjimo) nurodoma, kad direktyva neturėtų būti aiškinama taip tarsi koku nors būdu pažeistų ES pagrindines teises, tarp jų teisę imtis kolektyvinių veiksmų. Pastarojo meto Europos Teisingumo Teismo sprendimuose suabejota Monti išlygos galiojimu, todėl reikėtų paaiškinti, kokios yra jos ribos ir kodėl.

6. Geresnė aplinkos integravimo į vidaus rinką sistema

6.1 Energija ir aplinka tapo (ir artimiausioje ateityje išliks) didžiausiais Europos šalių vyriausybės ir piliečių prioritetais. Deja, aplinkos apsauga dažnai vertinama kaip rinką slegianti našta – kaip dar vienas nepalankių reikalavimų rinkinys, neišvengiamai turėsiantis įtakos įmonių konkurencingumui.

6.2 Tačiau daugelis sutaria, kad vienas iš veiksmingiausių būdų užtikrinti Europos konkurencingumą ateityje būtų – atsižvelgiant į patį didžiausią šių dienų žmonijos galvosūkį – dar aktyviau kurti planus, produktus ir standartus, taigi ir tokią vidaus rinką, kurioje tikrai būtų atsižvelgiama į aplinkosauginį aspektą, kuris yra svarbiausia šio tikslo dalis. Tačiau nereikėtų pamiršti, kad nauji šios srities teisės aktai neišvengiamai gali sukelti įtampą tam tikrose verslo srityse, ypač turint omenyje tai, kad trumpalaikė konkurencija ir toliau yra nepaprastai svarbi.

6.3 Amsterdamo sutartimi atkreiptas dėmesys į tai, kad aplinkosauginį aspektą reikia įtraukti į kitų sričių politiką – be jo neįmanomas tvarus vystymasis. Europos Komisija išanalizavo, kaip būtų galima geriau tarpusavyje suderinti bendrosios rinkos ir aplinkosaugos klausimus, atsižvelgdama į tokias priemones kaip viešieji pirkimai, galiojanti poveikio vertinimo, standartizavimo, finansinių ataskaitų tvarka ar tokias ekonomines priemones kaip aplinkosaugos mokesčiai ir pan. Komisija taip pat domėjosi naujais sektoriais ir klausimais, kuriuos galbūt reikės suderinti.

6.4 Kadangi tvarios aplinkosaugos aspektas yra susijęs su plačiais sektoriais ir daug veiklos rūšių, iki šiol nėra aiškiai apibrėžta, kaip aplinkosaugos klausimus įtraukti į bendrąją rinką. Jis turi įtakos labai svarbių sričių politikai, pavyzdžiui, energijos ir transporto, o klausimai, kurie anksčiau buvo susiję tik su laisvu prekių judėjimu, tapo aktualūs ir kitose srityse. Dėl šios priežasties ir turint omenyje tai, kad šiandienos politinėje darbotvarkėje aplinkai tenka labai svarbi vieta, būtina reikėtų siekti didesnės pažangos tose konkrečiose srityse, kurias galima pagerinti, ir išsiaiškinti, kokios vidaus rinkos priemonės labiausiai tiktų šiems tikslams siekti.

7. Baigiamosios nuostatos

7.1 Vidaus rinką vis dar kuria. Galutinis tikslas – sukurti vidaus rinką be jokių kliūčių. Vidaus rinką bus galima laikyti sukurtą, kai visos suinteresuotosios šalys turės lygias galimybes patekti į bet kurios šalies rinką. Ir pagaliau lygios galimybės patekti į visų valstybių rinkas taip pat reiškia, kad įmonės, darbuotojai ir paslaugų teikėjai veikia toje pačioje teisinėje aplinkoje, visiems užtikrinamos vienodos sąlygos, išvengiama nesąžiningos konkurencijos Europos Sąjungoje ir bet kokio visos vidaus rinkos konkurencingumo silpninimo.

7.2 Komitetas yra pareiškęs nuomonę⁽¹⁴⁾, kad vidaus rinkos sėkmė priklauso ir nuo Europos Sąjungos, ir nuo valstybių narių, kurios turėtų prisiimti daugiau atsakomybės. Reikėtų atkreipti dėmesį į socialinių partnerių vaidmenį kuriant ir stiprinant vidaus rinką.

⁽¹⁴⁾ OL C 77, 2009 3 31, p. 15.

7.3 Iš pastaruoju metu vykstančių diskusijų dėl europinės integracijos ribų ir neseniai vykusių diskusijų dėl Paslaugų direktyvos matyti, kad vidaus rinkos principus ne taip jau lengva suderinti su būtinybe užtikrinti aukštus socialinius standartus, socialinę apsaugą, veikiančias ir prieinamas viešąsias paslaugas ir sąžiningą konkurenciją. Diskutuojant apie vidaus rinką pirmiausia reikėtų rasti atsakymą į šiuos teisėtus klausimus. Atsakydamos į šiuos klausimus Europos institucijos privalo atsižvelgti į teisėtus įmonių interesus ir į tai, kad ekonominės laisvės turėtų būti reglamentuotos taip, kad jų laikantis nebūtų pažeidžiamos ES teisėje pripažintos pagrindinės socialinės teisės, tarptautiniai darbo standartai ir atskirų valstybių narių įstatymai, tarp jų teisė derėtis ir teisė sudaryti ir įgyvendinti kolektyvines sutartis.

Bruselis, 2009 m. sausio 14 d..

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Mario SEPI*

7.4 Neseniai priimtame komunikate ⁽¹⁵⁾ dėl atnaujintos socialinės darbotvarkės Komisija dar kartą pabrėžia tvirtą Europos ryžtą siekti darnios, vienalytės ir įtraukios visuomenės, kurioje sveikos socialinės rinkos ekonomikos sąlygomis būtų laikomasi pagrindinių teisių. Komisija taip pat skelbia pasiryžusi užtikrinti, kad Sutartyje įtvirtintos pagrindinės laisvės neprieštarėtų pagrindinių teisių apsaugai.

7.5 Reikėtų įvertinti ir tai, kaip vidaus rinka veikia pagal Lisabonos sutarties nuostatas; tačiau pirmajame EESRK atliktame šios sutarties teksto vertinime nurodoma, kad, nors vidaus rinkos struktūra nekeičiama, jos apibrėžimui suteikta daugiau socialinio atspalvio.

⁽¹⁵⁾ COM(2008) 412.

PRIEDAS

Europosekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonės

Skyriaus pateiktos nuomonės tekstas, surinkęs ne mažiau kaip ketvirtadalį balsų, buvo atmestas ir pasirinktas asamblėjos priimtas pakeitimas:

1.4 punktas Galutinis tikslas – labai pagerinti vidaus rinkos veikimą socialinės rinkos ekonomikos sąlygomis, užtikrinant vienodas sąlygas visoms suinteresuotosioms šalims ir kad jos veiktų vienodomis teisinėmis sąlygomis. Tai yra pagrindinė priemonė siekiant sudaryti sąžiningos konkurencijos sąlygas, sukurti daugiau ir geresnės kokybės darbo vietų į vidaus rinką integruojant socialinius ir aplinkos aspektus ir didinti ES konkurencingumą.

Rezultatai	Už 79	Prieš 46	Susilaikė 11
-------------------	-------	----------	--------------

Šis pakeitimas, surinkęs daugiau kaip ketvirtadalį balsų, buvo atmestas balsavimo metu:

Išbraukti 4.3 punktą**Paaškinimas**

EESRK nėra įgaliojtas abejoti ETT sprendimais. Tokia kritika taptų pavojingu precedentu, kuris galiausiai sumenkintų Komiteto autoritetą.

Rezultatai	Už 44	Prieš 78	Susilaikė 14
-------------------	-------	----------	--------------